

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора

Ніколаї Галини Юрїївни

на кваліфікаційну наукову працю

ЮЙ ХЕНЮАНЬ

«Формування вокально-виконавської майстерності китайських студентів в умовах інтернаціоналізації освітнього простору»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми дослідження зумовлена бурхливим розповсюдженням ідей інтернаціоналізації в міжнародному просторі вищої освіти. Активне включення китайської молоді до процесів академічної мобільності вимагає наукового усвідомлення проблем, що виникають в процесі підготовки іноземних здобувачів в українських вишах. У цьому контексті на особливу увагу заслуговують питання формування вокально-виконавської майстерності китайських студентів.

Доцільність дослідження означеної проблеми посилюється виявленими Юй Хенюань суперечностями між: наявністю теоретичного доробку щодо інтернаціоналізації міжнародного освітнього простору та недостатньою розробленістю проблеми в площині діалогу культур Сходу і Заходу; науково обґрунтованою і апробованою українською педагогічною спільнотою системою формування виконавської майстерності співаків та недостатнім вивченням можливостей її адаптації з урахуванням специфіки художнього менталітету, мистецького й вокально-освітнього досвіду китайських здобувачів; зацікавленістю китайських студентів магістратури у досягненні вокально-виконавської майстерності на засадах оволодіння традиціями виконання європейського вокального репертуару з метою збагачення національної музичної культури та недостатньою розробленістю методики формування вокально-виконавської майстерності магістрантів-вокалістів з Китаю з урахуванням специфіки соціокультурних завдань, які мають вирішуватися ними в умовах майбутньої національної та міжнародної фахової діяльності.

Дисертаційне дослідження Юй Хенюань «Формування вокально-виконавської майстерності китайських студентів в умовах інтернаціоналізації освітнього простору» входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», є складником наукової теми кафедри музичного мистецтва і хореографії факультету музичної та хореографічної освіти «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми (ресстраційний номер 0120U002017). Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 31 жовтня 2019 року).

Серед найбільш істотних наукових результатів, що містяться в дисертації, відзначасмо теоретичне обґрунтування та інноваційне розв'язання проблеми формування вокально-виконавської майстерності китайських студентів в умовах глобалізації та інтернаціоналізації освітнього простору, а також наукову розробку моделі відповідної методики, складовими якої стали вдало підібрані методологічні підходи (транскультурний, аксіологічний, герменевтичний, технологічний, комунікативний), оригінальні методичні принципи, педагогічні умови та методи.

Вперше обґрунтовано структуру вокально-виконавської майстерності в єдності таких її компонентів, як світоглядно-інформаційний, виконавсько-фонаційний, інтерпретаційно-полікультурний, комунікативно-синергійний, а також запропоновано педагогічні умови формування вокально-виконавської майстерності китайських студентів: стимулювання зацікавленості в опануванні ціннісно-смысловим розмаїттям вокальних творів в інтеркультурній проекції; забезпечення студентоцентровано-індивідуалізованої траєкторії освітнього процесу з урахуванням специфіки майбутньої виконавсько-фахової діяльності іноземних здобувачів; стимулювання інтенції до творчого застосування набутої вокально-виконавської майстерності у вирішенні актуальних, національно-зорієнтованих професійних завдань.

Наукову значущість має положення щодо сутності вокально-виконавської майстерності, під якою розуміється цілісно-особистісна властивість співака, що характеризується єдністю досконалих фонаційно-технологічних і вокально-виразових навичок та здатністю до особистої інтерпретації й натхненно-артистичного втілення художньо-образного сенсу вокальних творів в умовах прилюдного виступу. Науковою новизною відзначаються принципи, які реалізуються в авторській методиці формування вокально-виконавської майстерності китайських студентів в умовах інтернаціоналізації освітнього простору, як от: занурення в історико-культурне й вокально-стильове середовище; забезпечення соціокультурної й мистецько-стильової толерантності; цілеспрямоване стимулювання самостійності й інтерпретаційної творчості китайських студентів; врахування індивідуально-особистісних та анатомічних і психофізичних властивостей майбутніх фахівців; наслідування концепту герменевтичного кола; принципи системної організації фонаційно-формувального процесу; активізації критеріально-самооцінної й самовдосконалювальної діяльності здобувачів; діалогічно-творчої й синергійної спрямованості вокально-освітньої, позанавчальної та виконавської діяльності.

На підставі аналізу тексту кваліфікаційної наукової праці Юй Хенюань можемо говорити про обґрунтованість її наукових положень і висновків, оскільки вони спираються на низку методологічних підходів, оригінальних методичних принципів, а також сукупність дослідницьких методів. Серед останніх вирізняємо: *теоретичні* – аналіз концептуальних положень з філософії, соціології, культурології, музикознавства для виявлення взаємозумовленості між соціокультурним середовищем і особливостями панівних в ньому мистецьких проявів та становлення вокально-виконавської школи; узагальнення теоретичних положень досліджень психологічних і художньо-ментальних проблем, типових для

китайських здобувачів, які навчаються в інокультурному середовищі; теоретичного моделювання – для розроблення моделі методики формування вокально-виконавської майстерності китайських студентів; *емпіричні* – педагогічне спостереження, анкетування, тестування, опитування, творчі завдання щодо інтерпретації та підготовки вокального твору до сценічного виконання; *педагогічний експеримент*, що проводився задля перевірки ефективності обґрунтованих педагогічних умов, організаційних форм, методів і технологій формування вокально-виконавської майстерності здобувачів; *статистичні методи* – для обробки результатів, отриманих у процесі діагностичних зрізів.

Про обґрунтованість наукових результатів дослідження свідчить аналіз теоретико-методологічної бази опублікованих праць та позитивна оцінка апробації основних положень дисертації на дев'яти міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема в Норвегії та Швеції.

Значення для науки і практики отриманих результатів дисертаційного дослідження Юй Хенюань полягає в тому, що у своїй сукупності вони розв'язують актуальну наукову проблему. Не викликає сумніву дієвість розроблених здобувачем педагогічних умов, а екстраполяція методів і технологій із суміжних видів мистецької діяльності та їх адаптація і включення до методичного інструментарію дослідження (творчі завдання на активізацію художніх емоцій, спонтанно-візуальну комунікацію, мікро-рухову імпровізацію, що виконуються під час озвучення вокальних творів, застосування комплексу артикуляційних вправ, завдань на релаксацію і самопідтримку з метою подолання сценічного бар'єру тощо) мають як теоретичне, так і практичне значення. Методичний ресурс дослідження може застосуватися як у закладах музичної освіти, так і в системі музично-педагогічної, післядипломної та позашкільної освіти, на заняттях з постановки голосу, сценічної майстерності, у роботі над опануванням репертуару різних стилів і жанрів із міжнародної скарбниці вокальних творів.

Оцінюючи зміст та завершеність дисертації, констатуємо, що її обсяг та структура відповідають вимогам до кваліфікаційних наукових праць, які подаються на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а зміст підкорений визначеній меті – у ньому послідовно розгортається теоретичне обґрунтування, розроблення та експериментальна перевірка методики формування вокально-виконавської майстерності китайських студентів магістратури в умовах інтернаціоналізації освітнього простору. Хід вирішення поставлених здобувачкою завдань висвітлюється у змісті з логічною послідовністю. Зокрема, перше (дослідити стан розробленості проблеми формування вокально-виконавської майстерності в контексті глобалізації задля виявлення сутності та компонентної структури досліджуваного феномену) та друге завдання (виявити специфіку реалізації концепту інтернаціоналізації освіти в українських педагогічних університетах у процесі формування в китайських студентів вокально-виконавської майстерності) вирішуються у першому розділі. Результати виконання третього завдання стосовно обґрунтування науково-теоретичних й методичних засад формування вокально-виконавської майстерності

китайських студентів магістратури у закладах вищої музично-педагогічної освіти в умовах інтернаціоналізації міжнародного освітнього простору презентуються у другому розділі. Четверте і п'яте завдання щодо розроблення діагностично-критеріального апарату дослідження та механізмів його застосування задля визначення рівнів сформованості вокально-виконавської майстерності китайських студентів, а також стосовно експериментальної перевірки ефективності відповідної методики вичерпно розв'язано у третьому розділі.

Про високий рівень виконання поставлених наукових завдань та безсумнівне володіння здобувачем методологією наукової діяльності свідчить також обґрунтована послідовність перебігу перевірки ефективності авторської методики, що здійснювалась за адаптивно-мотиваційним, формувально-компетентнісним і виконавсько-результативним етапами та віртуозно розробленими оригінальними методами, що відповідали меті та змісту кожного з означених етапів.

Можемо стверджувати, що зміст і сутність методичного контенту дисертації повністю відповідає спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

У цілому позитивно оцінюючи результати кваліфікаційної наукової праці Юй Хенюань, висловимо деякі побажання та вказівки щодо її недоліків.

1. З огляду на значний обсяг висвітленої проблематики пропонуємо доповнити перелік ключових слів задля вичерпного її відобр-аження.

2. Уважаємо за доцільне уточнення у порівняльному плані змісту понять «інтернаціоналізація освітнього середовища», «інтернаціоналізація освітнього процесу» та «інтернаціоналізація освітнього простору».

3. Було би бажано більш докладно описати процедуру екстраполяції методів і технологій із суміжних видів мистецької діяльності та їх адаптації до процесу формування вокально-виконавської майстерності китайських студентів магістратури в ході експериментальної роботи.

Про достатню повноту викладу основних результатів дисертації Юй Хенюань у наукових виданнях свідчить наявність основних положень кваліфікаційної наукової праці в низці публікацій, зокрема у 8 публікаціях, 1 з яких – у журналі, що входить до наукометричних баз даних (WoS), 2 – в наукових фахових виданнях України, 1 – стаття в колективній монографії, 1 – у зарубіжному науковому періодичному виданні, 3 – мають апробаційний характер.

Особистий внесок здобувача в роботах, написаних у співавторстві, полягає в обґрунтуванні специфіки прояву академічної мобільності китайських студентів у педагогічних університетах України; узагальненні власного досвіду удосконалення вокально-виконавської майстерності китайських здобувачів у різних соціокультурних умовах; формулюванні завдань, які постають перед китайськими співаками у процесі виконавської діяльності; обґрунтуванні структури вокально-педагогічної майстерності; узагальненні досвіду адаптації китайських здобувачів до умов здобуття вокально-фахової освіти в педагогічних університетах України; визначенні специфіки формування в майбутніх співаків пізнавальної активності під час опанування вокальним репертуаром. У цілому, обсяг і зміст публікацій засвідчують ґрунтовне опрацювання здобувачем теми дослідження.

Висновок про відповідність кваліфікаційної наукової праці чинним вимогам

Дисертація «Формування вокально-виконавської майстерності китайських студентів в умовах інтернаціоналізації освітнього простору» є актуальним, оригінальним і завершеним дослідженням, в якому його автор, Юй Хенюань, отримав науково обґрунтовані результати і кваліфіковано виконав поставлене наукове завдання, продемонструвавши володіння методологією наукової діяльності та спроможність продукувати результати, яким властиві наукова новизна, теоретична і практична значущість. Рецензована кваліфікаційна наукова праця відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор Юй Хенюань заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Рецензент:

Професор, доктор педагогічних наук,
професор кафедри музичного мистецтва і хореографії
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Галина Ніколаї

